

**Տ. ՎԱՀԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝
ԽՕՍՈՒՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
ԽԱՉՎԵՐԱԳԻ ՏՕՆԻ ԱՌԻԹՈՎ ՄԱՏՈՒՅՈՒՎԱԾ
Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ**

(11 սեպտեմբերի, 2016 թ.)

Յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

*«Ձի ճառ խաչին կորուսելոցն յիմարութիւն է,
այլ փրկելոցս մեզ՝ զօրութիւն Աստուծոյ»
(Ա. Կորնթ. Ա. 18-19):*

Սիրելիներ՛, Պօղոս առաքեալի այս խօսքերն արձանագրուած են կորնթացիներուն ուղղուած իր առաջին նամակին մէջ, որով ան կ'անդ-րադառնայ Սուրբ Խաչի խորհուրդին: Այս բառերը քաղեցի որպէս քա-րոզի բնաբան, քանի որ այսօր Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին կը նշէ Խաչվերացի տօնը՝ մեր Եկեղեցւոյ օրացոյցի հինգ տաղաւար տօնե-րէն մին: Խաչվերացի տօնը հիմնուած է պատմական դէպքերու վրայ, որոնց մեծ մասը, վստահ եմ, քաջ յայտնի է՝ ինչպէս Հերակլ կայսրը որո-շեց դէպի Պարսկաստան բանակ առաջնորդել, որպէսզի Քրիստոսի խաչը ազատագրէ եւ ետ բերէ Երուսաղէմ, ու այդ յաղթական բանակը, որուն մասնակցեցաւ նաեւ Հայոց աշխարհի հաւատացեալ ժողովուրդը, խա-չը գտաւ, վեր բարձրացուց եւ թափօրով Պարսկաստանէն, Արեւմտեան Հայաստանէն անցնելով, Կ. Պօլիսի մէջ կանգ մը առնելով՝ ետ դարձուց դէպի Երուսաղէմ: Նման աւելի հին դէպքեր կան, սիրելիներ՛: Հեղինէ կայսրուհին, երբ որոշեց երթալ եւ փնտրել Քրիստոսի սրբավայրերը, բա-նակով ելաւ գնաց Երուսաղէմ եւ այնտեղ գտաւ նաեւ Տիրոջ խաչա-փայտը: Երեք խաչափայտեր կային. վստահ չէր՝ որ մէկն էր Քրիստոսի խաչափայտը: Այդ պահուն յուղարկաւորութիւն կար՝ թափօր մը թաղ-ման. կայսրուհին հրամայեց, որ մեռեալ մանուկը բերեն եւ երեք խաչերու վրայ դնեն: Հանգուցեալ մանուկի մարմինը կպաւ Քրիստոսի խաչին, եւ

գլխացան, որ այդ է Փրկչի խաչը: Անկէ աւելի առաջ՝ Ա. դարուն, Յակոբոս առաքեալն ականատես եղաւ Քրիստոսի յարութեանը, ապա՝ համբարձմանը, փորձեց գտնել Նրա խաչափայտը, որ հռոմէացիները ձգած եւ լքած էին. երբ Փրկչի խաչը գտաւ, այն բարձրացուց՝ կանգնեցուց եւ դիմացը ծոռնկի գալով՝ աղօթեց. «Խաչի քո Քրիստոս երկիրպագանեմք» (Շարականոց). բառեր, որ դարձած են մեր Եկեղեցւոյ ամենահին շարականերէն եւ երգերէն:

Կը տեսնենք, սիրելիներ, որ Խաչվերաց տօնը կը շնչադրէ խաչի կարեւորութիւնը, բայց ի՞նչ է Խաչի քարոզչութիւնը, ինչո՞ւ առաքեալը կըսէ. «Անհաւատներու համար յիմարութիւն է խաչի քարոզչութիւնը, իսկ մեզի համար՝ Աստուծոյ զօրութիւն»: Խաչի քարոզչութիւնն սկսում է խաչի իմաստէն. երկու հազար տարի առաջ հռոմէացիները խաչը կը գործածէին որպէս ամենախիստ պատժի, չարչարանքի եւ մահուան դատապարտման նշան... Երբ խաչը կը տեսնենք, կը յիշենք Քրիստոսի ահաւոր չարչարանքները, որ մեր Տէրը կրեց մեզ համար՝ մեզ փրկելու նպատակով: Փա՛ռք Տիրոջ, Քրիստոսի խաչելութեամբ խաչի նշանը նաեւ փոխուեցաւ, ինչպէս Ս. Գրիգոր Տաթեւացին կըսէ՝ խաչը դարձաւ թուիչք, կամուրջ մը, որ կը կապէ այս մեղաւոր աշխարհը դէպի յաւիտենական կամարներ: Քրիստոսի խաչելութեամբ փշրուեցին շղթաները մեղքի եւ մահու: Տէրն իր խաչելութեամբ ու մահուամբ ճանապարհ բացաւ մեզ՝ հաւատացեալներու համար, որ վերադառնանք յաւիտենական Աստուծոյ կամարները: Երբ ես խաչը կը տեսնեմ, կը յիշեմ դէպի յաւիտենական կամարներ վերադարձի յոյսը՝ ոչ միայն իմ, այլ նաեւ ինձմէ առաջ վախճանած նախահայրերի, նահատակների, սուրբերու, Եկեղեցւոյ հիմնադիրների եւ լուսաւորիչների:

Խաչը, ինչպէս Աւետարանը կըսէ, հոմանիշ մըն է Աստուծոյ սիրոյն: Աստուած այնքան սիրեց մեզ, որ իր միածին Որդուն խաչի վրայ զոհեց մեզ համար: Խաչը քրիստոնեաներու համար դարձաւ Աստուծոյ սիրոյ ամենագեղեցիկ արտայայտութիւնը. երբ խաչը կը տեսնեմ, կը յիշեմ, թէ Աստուած որքան կը սիրէ զիս, մեր ժողովուրդին, նոյնիսկ անոնց, որոնք բազմամեղ են:

Խաչը, շնորհիւ Քրիստոսի յարութեան, դարձաւ Աստուծոյ հետ մեր ուխտին հոմանիշը: Երբ կը տեսնեմ խաչը, կը յիշեմ, որ մկրտութեան ուխտով կապուած եմ Աստուծոյ հետ, ուխտ ըրած եմ կեանքս նուիրելու Քրիստոսին, հետեւելու Նրա Աւետարանին եւ ապրելու Սուրբ Գրքի բարոյական արժէքներով: Խաչը զիս կը յիշեցնէ, որ միայնակ չեմ: Քրիս-

«Խաչի քո Զրիստոս երկիրպագանեմք, եւ զԹաղումն քո մեծացուցանեմք,
եւ Սուրբ զՅարությունդ քո փառաւորեմք» (Շարական)

«Խաչն Կենարար որ եղել մեզ փրկութիւն.
սովաւ ամենեքեան զԶեզ բարեբանմբ»
(Շարական)

«Զօրութիւն Սուրբ Խաչի քո Զրիստոս,
որ Կանգնեցեր ի փրկութիւն աշխարհի.
սա պահեսցէ զմեզ յամենայն փորձութենէ»
(Շարական)

տոսի յարույթեան շնորհիւ՝ խաչը ուխտի կապանքով զիս կապել է Աստուծոյ հետ՝ որպէս Իր սիրեցեալ զավակներէն մէկը:

Սիրելիներ, երբ խաչը կը տեսնեմ, անոր մէջ կը տեսնեմ Եկեղեցւոյ եւ հաւատացեալ ժողովուրդին յաղթանակը: Քրիստոս, երբ ոտնակոխեց մեղքի կապանքները եւ մահը, Իր անձին համար չըրաւ. Նա պէտք չունէր ոտնակոխելու մեղքը, քանզի «ի վեր է, քան զամենայն մեղս մարդկան...»: Տէրը մեղքի կապանքներն ու մահի դռները կոտրեց, բացաւ գերեզմանները. Նա գիտէր, որ պէտք ունինք այդ յաղթանակին: Քրիստոսի խաչը կը դառնայ մեզի համար նշան յաղթութեան:

Այսօր շատ երիտասարդներ խաչեր կը կրեն, վիզերէն կը կախեն. անոնց կոչ կընեմ պահ մը անդրադառնալ խաչին իմաստին: Արդո՞ք ամեն առաւօտ, երբ կ'արթննան, խաչին կը նային: Խաչի մէջ իրապէս կը զգանք աստուածային սիրոյ արտայայտութիւնը՝ գեղեցիկ կամուրջը, որ մեզ կը կապէ յաւիտենական Աստուծոյ հետ, արտայայտութիւնը յաղթանակի՝ մահու եւ մեղքի կապանքներու վրայ:

Մենք զաւակներն ենք ազգի մը, որ լաւ հասկցած է խաչին իմաստը: Մեր ժողովուրդը լաւ գիտէ, որ խաչը չարչարանք է, այո՛, բայց այդ չարչարանքէն վերջ կողբայ Աստուծոյ օրհնութիւնը: Մեր ժողովուրդն ըմբռնել է Քրիստոսի խօսքը՝ «...որ ոչ առնու զխաչ իւր եւ գայ զկնի իմ՝ չէ ինձ արժանի» (Մատթ. Ժ. 38-39): Մեր ժողովուրդը լաւ հասկցած է խաչին իմաստը: Պրպտենք Աւարայրի էջերը, ապա երթանք աւելի հեռուն՝ Օսմանեան կայսրութիւն, հասնինք մինչեւ խորհրդային հալածանքներ, Արցախյան պատերազմ. ամեն պարագային կը նկատենք հայ ժողովուրդին սէրը Քրիստոսի խաչին հանդէպ եւ Նրա հետ շաղուիլը՝ որպէս հայ ժողովուրդի յաղթանակի խորհրդանիշ:

Անցեալ շաբաթ, Ամենայն Հայոց Հայրապետի տնօրինութեամբ եւ օրհնութեամբ, պատիւը ունեցայ այցելել Արցախ: Վեհափառ Հայրապետի կարգադրութեամբ՝ պատիւը ունեցանք այցելել նաեւ ճակատ մը: Այդ երիտասարդ զինուորներու, պատանիներու մէջ տեսայ խաչին զօրութիւնը: Երիտասարդները քաջութեամբ կեցած էին սահմաններու վրայ, քանզի անոնք համոզուած են՝ եթէ նոյնիսկ իրենց կեանքը զոհեն այս վսեմ սկզբունքին համար, արդէն յաղթանակած են. այդ յաղթանակի ժախտը կը ճառագայթէր իրենց քաջ դեմքերէն:

Կը տեսնեք, սիրելիներ, Խաչվերացի տօնը միայն պատմութիւնից հին էջեր քաղել չէ. Խաչվերացի տօնը զիս կը յիշեցնէ, որ այս կործանուած աշխարհի մէջ, դժբախտաբար, պահեր կըլլան, երբ մենք ալ պէտք է մեր

խաչերը կրենք, պէտք է նոյնիսկ չարչարուինք մեր հաւատքի, ազգային ինքնութեան եւ արժէքներու համար. սակայն նոյն խաչը մեզ կը յիշեցնէ՝ եթէ հաւատարիմ մնանք Քրիստոսի Աւետարանին, ապա յաղթանակը մերն է, մեզ կը սպասէ գեղեցիկ կամուրջ մը վերադարձի՝ դէպի Աստուծոյ յաւիտենական կամարներ:

Թող Ասրուած օրինէ մեր ժողովուրդը, մեր հայրենիքը՝ իր հանրապետութեամբ, Եկեղեցին՝ իր Հայրապետով, թող մեր Տիրոջ սէրը շնորհն ու խաղաղութիւնը մնայ ձեզի եւ ձեր սիրելիների հետ. ամէն:

